

09
नवमः पाठः ।

जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी ।
तद्धितपरिचयः । 09

නාමපදවල අන්තයෙහි විශේෂ අර්ථවත් ප්‍රත්‍යය යොදා සාදාගනු ලබන නාම විශේෂය තද්ධිත නම් වේ. මෙම තද්ධිත ප්‍රත්‍යය නාමයන්ට අතිශය හිතවත් ව නොයෙක් අඵ ලබාදීම සඳහා අනුග්‍රහ දක්වයි. තද්ධිත නාමයන් බොහෝ සෙයින් අර්ථයට සුදුසු ලිංග ඇත්තේ වේ. අව්‍යය තද්ධිත අලිංගික වේ. පහත දැක්වෙන පරිදි නිර්දේශිත තද්ධිතයන්ගේ ලිංග හේදය හඳුනාගත හැකි ය.

- අපත්‍යාර්ථ තද්ධිතයෙහි **इन्/ एण्** හා අල්පාර්ථයෙහි **डिमन् (इमन्)** ප්‍රත්‍යයෝ පුරුෂ ලිංග වෙති.
 - භාවාර්ථ **ता** සමුහාර්ථයෙහි **ता / या / इनी / कट्या** යන ප්‍රත්‍යාන්තයෝ ස්ත්‍රී ලිංග වෙති.
 - භාවාර්ථයෙහි **त्व / यण्** දෙක ද **कण् / यण् / इकण् / अण् / धवण्** සමුහාර්ථයෙහි ප්‍රත්‍යාන්තයෝ නපුංසක ලිංග වෙති.
- මේ විශේෂ කාරණය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරමින් ඔබ ඉගෙනගත් තද්ධිත පිළිබඳ නැවත ආවර්ජනය කරන්න.

තද්ධිත ප්‍රයෝජන

■ එක පදයක් වීම	■ වාක්‍ය අලංකාර කිරීම
■ ඒක විභක්තික වීම	■ වාක්‍යයන්ගේ කෙටි බව ඇති වීම
■ වමන්කාරජනක බව	■ ඕපෝ ගුණය
■ ව්‍යක්ත බව	■ සුබෝධවිචාරණය
■ ලිවීමේ පහසුව ඇතිවීම	

ආදි වශයෙන් සමාසයෙන් ලැබෙන ප්‍රයෝජන තද්ධිතවලින් ද ලැබේ. නමුදු පදවල වඩාත් සංක්ෂිප්ත බව ඇති වන්නේ තද්ධිත ව්‍යාකරණංගයෙනි.

උදාහරණ:-

श्रमणस्य	+	अपत्यम्	>	श्रमणापत्यम्	(समास)
श्रमण्	+	एर	>	श्रमणेर :	(तद्धित)

කද්ධිත වර්ග

1. අපත්‍යාථී කද්ධිතය	5. අනිශයාර්ථ කද්ධිතය
2. භාව කද්ධිතය	6. අනේකාර්ථ කද්ධිතය
3. අස්ත්‍යාථී කද්ධිතය	7. සංඛ්‍යා කද්ධිතය
4. සමුහාර්ථ කද්ධිතය	8. අව්‍යය කද්ධිතය

I. අනිශයාර්ථ කද්ධිතය

අනිශයාර්ථයෙහි යෙදෙන ප්‍රත්‍යය 04කි.

තර තම යස් ඉෂ්

ක්‍රියා නාමයන් ඇතුළු සියලු ම නාමයන් කෙරෙන් **තර / තම** ප්‍රත්‍යද්වයය ද, සියලු ම ගුණ නාමයන් කෙරෙන් **ඉයස්** හා **ඉෂ්** ප්‍රත්‍යද්වයය ද භාවිත වේ.

තර / තම ප්‍රත්‍යය

੦੧. पञ्चम्यायां कक्ष्यायां अध्ययने नियुक्तात्रेषु रतनसारः **पटुतमः** भवति ।
(පස්වැනි පන්තියේ අධ්‍යයනයේ නියුතු සිසුන් අතුරෙන් රතනසාර දක්‍ෂකම වෙයි.)

੦੨. चतुर्थ्यायां कक्ष्यायां अधीतः रतनसारः **सुमसारात् पटुतरः** अभवत् ।
(චතුරවැනි පන්තියේ ඉගෙනගත් රතනසාර සුමනසාරට වඩා දක්‍ෂ විය.)

වණිගන්වා ඇති පදයන්හි එන පටු යන මූලික නාමයෙන් දක්‍ෂ” යන අර්ථය ද ඊට ප්‍රත්‍යය ගන්වා නිපදවාගත් පටුතර: යන පදයෙන් “අනිශය දක්‍ෂයා” යන අර්ථය ද ලැබේ. “තම” ප්‍රත්‍යය භාවිත වන්නේ “ඉතා අධික” යන අර්ථයෙහි ය.

- “තර” ප්‍රත්‍යය දෙකකින් හෝ තුනකින් අධික බව තුලනය කිරීමේ දී ද, ඊට වැඩි ගණනකින් අධික වස්තුව හෝ පුද්ගලයා තේරීමේදී “තම” ප්‍රත්‍යය ද යොදා ගැනේ.

මූලික නාමය

දෙදෙනෙකු අතරින්

බොහෝ දෙනෙකු අතරින්

पटु

දක්ෂ

සාමාන්‍ය

पटुतर

වඩා දක්ෂ

කුලනාත්මක

पटुतम

දක්ෂතම

අතිශය වාචක

दीर्घ (දික්)

प्रिय (ප්‍රිය වූ)

पाप (පාප)

दीर्घतर (වඩා දික්)

प्रियतर (වඩා ප්‍රිය)

पापतर (වඩා පාපී)

दीर्घतम (ඉතා දික්)

प्रियतम (ඉතා ප්‍රිය)

पापतम (ඉතා පාපී)

උදා:-

මුල් නාමය ප්‍රත්‍යය තද්ධිත ප්‍රකෘතිය

लघु	+	तर	=	लघुतर	>	लघुतरः	(වඩා සැහැල්ලු)
लघु	+	तम	=	लघुतम	>	लघुतमः	(සැහැල්ලුතම)
लघु	+	ईयस्	=	लघीयस्	>	लघीयान्	(වඩා සැහැල්ලු)
लघु	+	इष्ट	=	लघीष्ट	>	लघीष्टः	(සැහැල්ලුතම)

वत्/ मत्/ विन् ප්‍රත්‍යාන්ත තද්ධිත නාමයන්ගෙන් පරව ඊයස් / ඈෂ් ප්‍රත්‍යය යෙදුණු විට එම ප්‍රත්‍යය ලොප් වේ.

धनवान्	धन	+	ईयस्	=	धनीयस्	>	धनीयान्	(වඩා ධනවත්)
	धन	+	इष्ट	=	धनिष्ट	>	धनिष्टः	(ධනවත් ම)
मतिमान्	मति	+	ईयस्	=	मतीयस्	>	मतीयान्	(වඩා බුද්ධිමත්)
	मति	+	इष्ट	=	मतिष्ट	>	मतिष्टः	(බුද්ධිමත් ම)
मेधाविन्	मेधा	+	ईयस्	=	मेधीयस्	>	मेधीयान्	(වඩා නුවණ ඇති)
	मेधा	+	इष्ट	=	मेधिष्ट	>	मेधिष्टः	(වඩාත් ම නුවණ ඇති)

විශේෂයක්

- දෙදෙනෙකු හෝ වස්තු දෙකක් සැසඳීමේ දී **तर / यस्** ප්‍රත්‍යය දෙක ද යෙදේ.
- දෙදෙනෙකුට හෝ වස්තු දෙකකට වඩා වැඩි ගණනක් සැසඳීමේ දී **तम / इष्ठ** ප්‍රත්‍යය දෙක ද යෙදේ.
- ක්‍රියා නාමයන් ඇතුළු සියලු ම නාමයන් කෙරෙන් **तर / तम** ප්‍රත්‍යය යෙදේ.
- ගුණ නාමයන් කෙරෙන් පමණක් **ईयस् / इष्ठ** ප්‍රත්‍යය යෙදේ.

ईयस् / इष्ठ ප්‍රත්‍යයන් පර කල්හි **गुरु** ආදී ශබ්දයන්ට විශේෂ රූප ආදේශ විමෙන් තද්ධිත රූප සෑදේ.

උදාහරණ:-

මූල නාමය	ආදේශය	ප්‍රත්‍යය	තද්ධිත නාමය	තේරුම
गुरु	गरु +	ईयस्	गरीयस् > गरीयान्	(වඩා බර)
	गरु +	इष्ठ	गरिष्ठ > गरिष्ठः	(වඩාත් ම බර)
प्रशस्य	श्र +	ईयस्	श्रेयस! > श्रेयान्	(වඩා ස්ථිර)
	श्र +	इष्ठ	श्रेष्ठ > श्रेष्ठ	(වඩාත් ම ස්ථිර)
अल्प / युवन्	कन् +	ईयस्	कनीयस् > कनीयान्	(වඩා බාල)
	कन् +	इष्ठ	कनिष्ठ > कनिष्ठ	(වඩාත් ම බාල)
वृद्ध/ प्रशस्य	ज्या +	ईयस्	ज्यायस् > ज्यायान्	(වඩා වැඩිමල්)
	ज्या +	इष्ठ	ज्येष्ठ > ज्येष्ठ	(වඩාත් ම වැඩිමල්)

ක්‍රියාකාරකම 9. 1

01. පහත සඳහන් නාමයන්ට ප්‍රත්‍යය එකතු කොට තද්ධිත පද සාදන්න.

1. गुरु + तर	9. पाप + इष्टः
2. तुङ्ग + तर	10. तुङ्ग + ईयस्
3. दीर्घ + तर	11. कुलवान् + इष्टः
4. दृढ + तम	12. मायाविन् + ईयस्
5. कृष्ण + तर	13. बलवान् + इष्टः
6. पाप + ईयस्	14. प्रीतिमान् + ईयस्

02. පහත සඳහන් නාමයන්ට අදාළ ආදේශයන්ට ප්‍රත්‍යය එකතු කොට තද්ධිත පද සාදන්න.

මූල නාමය	ආදේශය	ප්‍රත්‍යය	තද්ධිත නාමය	තේරුම
स्थूल	स्थव +	ईयस् >	(වඩා මහත්)
	स्थव +	इष्ट >	(වඩාත් ම මහත්)
युवन्	यव +	ईयस् >	(වඩා තරුණ)
	यव +	इष्ट >	(වඩාත් ම තරුණ)
ह्रस्व	ह्रस् +	ईयस् >	(වඩා කෙටි)
	ह्रस् +	इष्ट >	(වඩාත් ම කෙටි)
दीर्घ	द्राघ +	ईयस् >	(වඩා දිග)
	द्राघ +	इष्ट >	(වඩාත් ම දිග)
दूर	दवी +	ईयस् >	(වඩා ඇත)
	दवी +	इष्ट >	(වඩාත් ම ඇත)
क्षुद्र	क्षोद +	ईयस् >	(වඩා කුඩා)
	क्षोद +	इष्ट >	(වඩාත් ම කුඩා)

03. සමාස හා තද්ධිත අතර ඇති වෙනස සනිද්ඞන ව පහදා තද්ධිත ප්‍රයෝජන කවරේදැ යි ලියන්න.

ප්‍රකාර්ථය	ප්‍රකාශ	විග්‍රහ වාක්‍ය	උදාහරණ	තේරුම
විසිමි අර්ථයෙහි	අග් කග් ඝකග් යග්	විදේහෙපු ජාත: කලිඤ්ඤෙපු ජාත: ද්වාරෙ නියුක්ත: පරිඝඛි භව:	වේදෙහ: කාලිඤ්ඤක: දවාරික: පාරිඝඛ:	විදේහයෙහි උපන් කාලිංගයා දොරටුපාලයා පිරිසෙහි වූ
ප්‍රහරණාර්ථයෙහි	ඝකග්	ශක්ති: ප්‍රහරණමසය	ශාක්තික:	ශක්තියෙන් යුත්
විසිමි අර්ථයෙහි	ඝින ඝිය	ග්‍රාමෙ භව: විදේශෙපු භව:	ග්‍රාමීණ: විදේශීය:	ගමෙහි උපන් විදේශීය/විදේශයේ උපන්
හටගත්තේ ය	ඝත ඝුඛා පුඝ්‍පානි	ලජ්ජා සජ්ජාතා යසය ස: සජ්ජාතා යසය ස: සජ්ජාතා යස්මිනු ස:	ලජ්ජිත: ඝුඛිත: පුඝ්ඛිත:	ලැජ්ජාවෙන් යුත් බඩසසින් පෙළුණු මල් හටගත්
අල්පාර්ථයෙහි	ර	අල්පා කුටී	කුටීර:	කුඩා කුටිය
සාධිවර්ථයෙහි	ය	කර්මණි සාධු:	කර්මණ්‍ය:	කටයුත්තට සුදුසු
විකාරාර්ථයෙහි	මය	මනස: විකාර:	මනෝමය:	සිතින් කළ
එයින් කරන ලද	මය	ස්වර්ණේණ කූත: කාඝ්ඤෙන කූත:	ස්වර්ණමය: කාඝ්ඤමය:	රන්මුවා දැවමුවා
නිර්ධාරණාර්ථයෙහි	ඝතර ඝතම	අයමනො: ක: අයමෙඝාං ක:	කතර: කතම:	කවරෙකු (දෙදෙනෙකුගෙන්) කවරෙකු (බෝහෝදෙනෙකුගෙන්)
විමි අර්ථයෙහි	ඝය ඝම	ඝෙත්‍රෙ භව: ඝාදවූ භව:	ඝත්‍රිණ්‍ය: ඝාදිම:	ඝත්‍රිණ්‍ය කුලයෙහි උපන් මුල් ම
අල්පාර්ථයෙහි	ක	අල්ප: පුත්‍ර: අල්ප: වූඝ:	පුත්‍රක: වූඝක:	දරුවා/සිහින්තා කුඩා ගස

කාලාච්චාවි ශබ්දයන් කෙරෙන් පරව ඒ කාලයෙහි 'වූ, වන, පවත්නා' යන අරුත්හි 'තන' ප්‍රත්‍යය ද ප්‍රශ්නාර්ථවාවි ශබ්දයන් කෙරෙන් පරව 'ත්‍ය' ප්‍රත්‍යය ද යෙදේ.

කාලාර්ථයෙහි තන	අභ්‍ය භව:	අභ්‍යතන	අද වන
	නව භව: (නව > නූ)	නූතන	අද වන
	ස්වස් භව:	ස්වස්තන	හෙට වන
	හ්‍යස් භව:	හ්‍යස්තන	ඊයේ වූ
ප්‍රශ්නාර්ථයෙහි ත්‍ය	කුත්‍ර භව:	කුත්‍රත්‍ය	කොහි වූයේ
	කුත: භව:	කුතස්ත්‍ය	කොහි වූයේ
	තත්‍ර භව:	තත්‍රත්‍ය	එහි වූයේ
	තත: භව:	තතස්ත්‍ය	එහි වූයේ
	අත්‍ර භව:	අත්‍රත්‍ය	මෙහි වූයේ
	අත: භව:	අතස්ත්‍ය	මෙහි වූයේ

විශේෂයක්

පහත දැක්වෙන ප්‍රත්‍යයන් ඒ ඒ උදාහරණ නාමයන් කෙරෙන් පමණක් යෙදෙන බව සැලකිය යුතුයි.

මෙය යන අර්ථයෙහි ස්වාර්ථයෙහි	කීය	රාජ්‍ය: ඡදම්	රාජකීයම්	රජයට අයත්/රාජකීය
	ඳ්‍ය	නාම ආව	නාමඳ්‍යම්	නමැති
දැකීමෙහි		ආග ආව	ආගඳ්‍යම්	කොටස්කරු
	තා	ද්‍යව: ආව	ද්‍යවතා	දේවතාවා
	තික	මුද් ආව	මුද්තිකා	සුවඳවත් පසක්/මැටි
පිත්‍රාර්ථයෙහි	ඡින	සාඡුද් ද්‍රඡා	සාඡු	අඡින් දුටු (සාඡු)
	ඡාමඡ	මාතු: පිතා	මාතාමඡ:	මවගේ පියා (ඡියා)
භාත්‍රාර්ථයෙහි		පිතු: පිතා	පිතාමඡ:	පියාගේ පියා (ඡියා)
	ව්‍ය	පිතුඡ්‍රාතා	පිතුඡ්‍ර:	පියාගේ සහෝදරයා (බාප්පා)
	ඡුල	මාතුඡ්‍රාතා	මාතුඡ්‍ර:	මවගේ සහෝදරයා (ඡියා)

ක්‍රියාකාරකම 9.2

01. ඉහත උදාහරණ ආශ්‍රයෙන් පහත සඳහන් නාමයන්ට ප්‍රත්‍යය එකතු කොට තද්ධිත පද සාදන්න. තේරුම් දී ලියන්න.

විසිම් අර්ථයෙහි	ईन	प्राचौ भवः	प्राच् + ईन
	ईय	लङ्कायां भवः	लङ्का + ईय
		राष्ट्रे भवः	राष्ट्र + ईय
		औषधौ भवः	औषध + ईय
හටගත්තේ ය.	इत	पल्लवाः सञ्जाता यस्य सः	पल्लव + इत
		पिपासा सञ्जाता यस्य सः	पिपासा + इत
		तारकाः यस्मिन् भवः	तारका + इत
එයින් කරන ලද	मय	घृतेन कृतः	घृत + मय
		रजतेन कृतः	रजत + मय
		मृत्ना कृतः	मृन् + मय
අල්පාර්ථයෙහි	र	अल्पा शुण्डा	शुण्डा + र
		अल्पा शमी	शमी + र
	क	अल्पः अश्वः	अश्व + क
		अल्पः पुरुषः	पुरुष + क
යෝග්‍යාර්ථයෙහි	य	धूर्ये योग्यः	धूर + य
		गवि योग्यः	गव + य
විසිම් අර්ථයෙහි	अण्	नगरे जातः	नगर + अण्
	कण्	गिरिषु भवः	गिरि + कण्
	इकण्	वेदेषु भवः	वेद + इकण्

කාලාර්ථයෙහි	තන	සදා භව:	සදා + තන
		පුරා භව:	පුරා+ තන
		චිරං භව:	චිරං + තන
		ප්‍රාක් භව:	ප්‍රාක් + තන

02. පහත සඳහන් වාක්‍යවල ඇති අන්තකාර්ථ තද්ධිත පද උපුටා දක්වන්න.

03. එම වාක්‍ය සියල්ල සිංහලට පරිවර්තනය කරන්න.

01. වසන්තකාලේ බාහුලයෙන පුෂ්පිතා: ලතාශ්ච ෆලලවිතා: ෆලිතා: වූෂාශ්ච දුෂ්‍යන්තේ ।
02. තාරකිතා ෂර්වරී සර්වේෂාං චිත්තානි ආහ්‍රාදයති ।
03. අභ්‍යන්තරේ ලාඝ්භීයජනා: ස්වකීයං සංස්කූර්තිං පරිත්‍යජ්‍ය විදේෂිකාන් අනුබන්ධන්ති ।
04. ෂාකටිකෝ දෛනිකං ස්වකීයශකටේන නගරං ගත්වා නාගරාන් වාෂිඤ්‍යං කූර්වා ස්වග්‍රාමං පුනරාගච්ඡති ।
05. පෞරාෂිකවිහාරදේවාලමන්දිරාණාං පුරස්තාත් පාර්ශ්වද්වයෝ: දෞවාරිකෝ ප්‍රතිෂ්ඨිතෝ ස්ත: ।
06. බහව: භාරතීයදාරිද්‍රජනා: ග්‍රාමීයප්‍රදේශේෂු විනා ජීවනෝපායං අති දුෂ්කරේන ජීවිතං නයන්ති ।
07. අස්මින් ජගති සර්වකාලීනකිච්ඡිදපි නාස්තීති සම්‍යග්සම්බුද්ධෝඤ්ච්ච දත් ।
08. ධානුරික: ව්‍යාභ: මූගාන් අන්වෙෂ්ඨං වනං ප්‍රවිෂ්ඨ: , කණ්ටකිතේ වූෂ්මලේ ඒකාකීමූගකිසෝරං දුෂ්ඨ්වා ප්‍රහුෂ්ඨං ගත: ।

උපකාරකශබ්දා: ।

ෂර්වරී	-	රාත්‍රීය	ආහ්‍රාදයති	-	සතුටුකරයි
අනුබන්ධන්ති	-	උනුබද්ධි	දෛනිකං	-	දිනපතා
වාෂිඤ්‍යං	-	වෙළඳාම	පුරස්තාත්	-	ඉදිරිපස
පුනරාගච්ඡති	-	නැවත එයි	පාර්ශ්වද්වයෝ:	-	දෙපැත්තෙහි
ප්‍රතිෂ්ඨිතා	-	පිහිටියේ	ජීවනෝපාය	-	ජීවත්වීමේ මාර්ගය

ਦਾਰਿਦ੍ਰਜਨਾ:	-	දිਲਿਦੁ ਖ਼ਤਯਾ	ਪ੍ਰਹ੍ਰੰ ਗਤ:	-	ਥਨੁਠ ਖ਼ਮਿਠੀਯੇ ਯ.
ਸਦਾਤਨਿਕੰ	-	ਥਮਦਾ ਖ਼ਵਨਿਨ	ਧਾਨੁਰਿਕ:	-	ਦੁਨੰਨਕ ਥਨਦੁਰਾ ਥਿਠਿਨ
ਕਿਸੋਰੰ	-	ਖ਼ਰਿਯਾ	ਏਕਾਕੀ	-	ਨਨਿਠ ਮ/ਠੁਦਕਲਾਠ
ਜਗਤਿ	-	ਲੋਕਯੇ			

ਪ੍ਰਜ਼ਾ ਨਾਮ ਬਲੰ ਘ੍ਰੇਵੰ ਨਿਘ੍ਰਜ਼ਸ੍ਯ ਬਲੇਨ ਕਿਮ੍ ।

ਠਲਯ ਨਮਿ ਖ਼ੁਯਾਠਠਿ. ਠੁਨੰ ਠੋਰਠੁਠੁਠੁਠੇ ਠਲਯੇਨ ਕਠਰ ਖ਼ੁਯੋਖ਼ਨਯਕ ਠ?

ਪ੍ਰਜ਼ਾਬਲੰ ਚ ਸਰ੍ਵੇਸ਼ੁ ਸੁਖ੍ਯੰ ਕਾਰ੍ਯੇਸ਼ੁ ਸਾਧਨਾਮ੍ ।

ਥਿਯਲੰਨੰ ਕੇਰੇਨਿ ਖ਼ੁਯਾਠਲਯ ਥਿਯਲੁ ਕਠਠੁਠੁ ਥਾਠਨਯਠ ਠੇਠੁ ਠੇ.

ਪ੍ਰਤਿਕਾਰਵਿਧਾਨਮਾਨੁਸ਼: ਸਤਿ ਸ਼ੇਸ਼ੇ ਹਿ ਫਲਾਯ ਕਲਪਤੇ ।

ਥਾਠੁਠ ਠੁਨਿਠਠ ਥੁਨਿ ਠਿਠ ਖ਼ਮਠਕ ਥਿਲਿਯਮਿ ਕਿਰਿਮ ਖ਼ੁਨਿਠਲਦਾਯਕ ਠੇ.